

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 293/2020-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. júna 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED] [REDACTED], zastúpenej advokátkou Mgr. Zuzanou Bdžochovou, Palkovičova 16, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Co 7/2010 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 11 Co 7/2010-432 z 10. mája 2011 v časti výroku o náhrade trov odvolacieho konania, postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 40/2018 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 40/2018 z 22. novembra 2018 v časti výroku, ktorým dovolanie [REDACTED] odmietol, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, sťažnostná argumentácia a návrh rozhodnutia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. marca 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Co 7/2010 (ďalej aj „napadnuté konanie odvolacieho súdu“ alebo „napadnutý postup krajského súdu“), rozsudkom krajského súdu č. k. 11 Co 7/2010-432 z 10. mája 2011 v časti výroku, ktorým krajský súd nepriznal navrhovateľovi (manžel sťažovateľky) právo na náhradu trov odvolacieho konania (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu“ alebo „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“), postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 40/2018 (ďalej aj „napadnuté konanie dovolacieho súdu“ alebo „napadnutý postup najvyššieho súdu“) a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 40/2018 z 22. novembra 2018 v časti výroku, ktorým dovolanie sťažovateľky odmietol (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie dovolacieho súdu“ alebo „napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu“).

2. Ústavná sťažnosť po jej doručení nebola pridelená sudcovi spravodajcovi v súlade s Dodatkom č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. marca 2018 do 28. februára 2019 a čl. X bodom 2 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“). Plénum ústavného súdu prijalo 16. októbra 2019 dodatok č. 1 k rozvrhu práce. V zmysle čl. X bodu 5 písm. c) rozvrhu práce bola vec sťažovateľky 17. októbra 2019 prerozdelená a náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov pridelená sudcovi spravodajcovi Ladislavovi Duditšovi, ktorý je v zmysle čl. II

bodu 3 rozvrhu práce členom štvrtého senátu ústavného súdu pracujúceho v zložení Miroslav Duriš (predseda senátu), Libor Duřa a Ladislav Dudíř (členovia senátu).

3. Z obsahu ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že Okresný súd Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) rozhodol v právnej veci žalobcu manžela sťažovateľky [REDACTED] (ďalej len „žalobca“) proti žalovanej Slovenskej republike (ďalej len „žalovaná“) tak, že žalovanú zaviazal zverejniť ospravedlnenie žalobcovi za zásah do jeho práv na ochranu osobnosti v dôsledku zverejnenia rozhodnutia o pozastavení výkonu funkcie exekútora, ktoré nebolo právoplatné, zaviazal ju na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 6 000 000 Sk a na náhradu trov konania v prospech žalobcu. Obaja účastníci konania sa proti rozhodnutiu okresného súdu odvolali. Krajský súd rozhodol 10. mája 2011 napadnutým rozsudkom tak, že potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa a žiadnemu z účastníkov konania nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

4. Po vyhlásení rozsudku krajského súdu žalobca 8. júna 2011 zomrel. Krajský súd doručil rozhodnutie o odvolaní okresnému súdu 10. júna 2011. Napadnuté rozhodnutie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 1. augusta 2011. Sťažovateľka ako vdova po žalobcovi podala 31. augusta 2011 dovolanie proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu v časti výroku o náhrade trov konania. Následne 23. decembra 2011 podala dovolanie proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu aj žalovaná. Najvyšší súd rozhodol napadnutým uznesením 22. novembra 2018 tak, že dovolanie podané sťažovateľkou odmietol, konanie dovolacieho súdu žalovanej zastavil a žalovanej nepriznal náhradu trov dovolacieho konania.

5. Sťažovateľka namieta, že napadnutým postupom a rozhodnutím krajského súdu došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, práva na prejednanie veci v primeranej lehote, ďalej k zásahu do jej práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života a do práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru z dôvodu, že krajský súd otázku nároku na náhradu trov konania neposúdil správne a neprihliadol

na okolnosti daného prípadu. Žalobca po podaní odvolania zaplatil súdny poplatok za odvolanie vo výške 21 419 eur, pričom žalovaná bola zo zákona oslobodená od platenia súdnych poplatkov. Túto skutočnosť krajský súd vôbec nezohľadnil a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania. Podľa sťažovateľky napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je, čo sa týka výroku o náhrade trov odvolacieho konania, nezrozumiteľné, nepreskúmateľné, arbitrárne a odporuje právu na spravodlivý súdny proces.

6. K napadnutému postupu a rozhodnutiu dovolacieho súdu uvádza, že tým, že jej dovolanie odmietol ako podané neoprávneným subjektom podľa § 447 písm. b) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“), posudzoval vec reštriktívne a formalisticky. Najvyšší súd poukázal na rozhodnutie R 53/1996, v zmysle ktorého právo na ochranu osobnosti je späté s osobou žalobcu a v prípade jeho smrti nemožno v takomto konaní pokračovať s dedičmi žalobcu, ale konanie je potrebné zastaviť. Sťažovateľka argumentuje, že dovolací súd sa žiadnym spôsobom nevysporiadal s otázkou, že sťažovateľka sa v dovolacom konaní domáhala prieskumu záverov krajského súdu týkajúcich sa náhrady trov konania ako majetkového práva, ktoré nie je právom spätým výlučne s osobou žalobcu a prechádza na dedičov, preto v tejto časti konania mal najvyšší súd pripustiť sťažovateľku ako účastníčku konania. Z tohto dôvodu aj napadnuté rozhodnutie dovolacieho súdu je nepreskúmateľné, trpí nedostatkom odôvodnenia, nie je presvedčivé, čo je v rozpore so základným právom na spravodlivý súdny proces a v rozpore s čl. 6 ods. 1, čl. 3 ods. 1 a čl. 4 ods. 1 CSP.

7. Sťažovateľka namieta aj prietáhy v konaní na krajskom súde, ako aj na najvyššom súde. Konanie odvolacieho súdu trvalo viac ako 4 a pol roka, konanie na dovolacom súde trvalo viac ako 6 rokov ku dňu vydania rozhodnutia dovolacieho súdu.

8. Sťažovateľka doslovne uvádza: *„Vzhľadom na špecifiká danej veci, kedy môj zosnulý manžel síce dosiahol úspech vo veci samej, avšak priznanej satisfakcie sa nedožil, a následne vznikla aj ďalšia majetková ujma z titulu vzniknutých trov konania a súdnych poplatkov zaplatených v prospech štátu, t.j. zaplatených na účet a v prospech*

odporcu/žalovaného, som presvedčená, že z hľadiska materiálnej ochrany práv a zákonnosti, je takýto stav neakceptovateľný.“

9. Napokon sťažovateľka uzatvára, že v namietaných súdnych konaniach došlo k porušeniu jej práva na spravodlivé, verejné a v primeranej lehote zákonné prejednanie veci nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom a práva na súdnu ochranu, práva na nezávislý a nestranný súd, práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v prítomnosti účastníka a ďalej k porušeniu práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 1 ods. 2, čl. 2 ods. 2, čl. 7 ods. 5, čl. 19 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2, čl. 141 ods. 1, čl. 144 ods. 1, čl. 152 ods. 4, čl. 154c ods. 1 ústavy.

10. Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jej ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom takto:

„Základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1, Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd č. 209/1992 Zb., právo na súdnu ochranu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky zák. č. 460/1992 Zb., na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd č. 209/1992 Zb., základné ľudské právo a slobody podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky zák. č. 460/1992 Zb., postupom a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 10. mája 2011 č. k.: 1 ICo/7/2010 - 432 v časti výroku, ktorým nepriznal navrhovateľovi právo na náhradu trov odvolacieho konania, a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 22. novembra 2018 sp. zn.: 3Cdo/40/2018 v časti výroku, ktorým odmietol dovolanie [REDAKOVANÉ], porušené bolo.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 10. mája 2011 č. k.: 11 Co/7/2010-432 v časti výroku, ktorým nepriznal navrhovateľovi právo na náhradu trov odvolacieho konania, a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 22. novembra 2018 sp. zn.: 3Cdo/40/2018 v časti výroku, ktorým odmietol dovolanie [REDAKOVANÉ], sa zrušujú a vec sa vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

Krajskému súdu v Bratislave a Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky sa prikazuje, aby obnovili stav pred porušením práv sťažovateľa.

Sťažovateľovi sa priznáva právo na náhradu trov a nákladov konania, ktoré je porušovateľ povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa do jedného mesiaca odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.“

11. Sťažovateľka zároveň ústavný súd požiadala o rozhodnutie o dočasnom opatrení, ktorým by sa odložila vykonateľnosť napadnutých rozhodnutí.

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

12. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

13. Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

15. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

16. Podľa § 130 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na návrh sťažovateľa rozhodnúť o dočasnom opatrení, ak to nie je v rozpore s verejným záujmom a ak by výkon napadnutého rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu znamenal pre sťažovateľa väčšiu ujmu, než aká môže vzniknúť iným osobám, najmä uloží orgánu verejnej moci, ktorý podľa sťažovateľa porušil jeho základné práva a slobody, aby sa dočasne zdržal vykonávania právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu a tretím osobám uloží, aby sa dočasne zdržali oprávnenia im priznaného právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom.

17. Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

18. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

19. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

20. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo

o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

21. Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

22. Podstatou podanej ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie sťažovateľkinho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru napadnutým postupom a rozhodnutím krajského súdu v časti rozhodovania o trovách konania a napadnutým postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu z dôvodu formalistického výkladu procesných predpisov týkajúcich sa procesného nástupníctva v konaní o ochrane osobnosti, neprihliadnutia na majetkový charakter otázky náhrady trov konania a z toho plynúceho popierania materiálneho chápania práva na spravodlivé súdne konanie. Rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj dovolacieho súdu v napadnutých častiach sú nepreskúmateľné, neodôvodnené a vykazujú znaky arbitrárnosti. Namieta aj zbytočné prieťahy v oboch napadnutých konaniach.

23. Sťažovateľka v texte ústavnej sťažnosti namieta porušenie viacerých článkov ústavy (bod 9 tohto uznesenia). Ústavný súd v zmysle petitu formulovaného sťažovateľkou ustálil predmet ústavnoprávneho prieskumu tak, ako je uvedený v záhlaví tohto rozhodnutia.

III.1 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 dohovoru postupom a rozhodnutím odvolacieho súdu

24. Vo vzťahu k namietanému postupu krajského súdu pri rozhodovaní o náhrade trov konania a namietanému rozhodnutiu krajského súdu v časti výroku, ktorým krajský súd nepriznal účastníkom právo na náhradu trov odvolacieho konania, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka nebola účastníčkou napadnutého konania na krajskom súde. Po smrti žalobcu u nej nedošlo ani k procesnému nástupníctvu v konaní, pretože išlo o konanie týkajúce sa ochrany osobnosti. Práva uplatňované žalobou o ochranu osobnosti sú späté s osobou žalobcu, pričom jeho smrťou neprechádzajú na dedičov (porov. rozsudok najvyššieho súdu č. k. 3 Cdo 98/95 z 31. januára 1996).

25. Ústavný súd konštantne rozhoduje (z aktuálnych rozhodnutí napríklad sp. zn. I. ÚS 93/2020, III. ÚS 39/2020, IV. ÚS 149/2020), že ústavnú sťažnosť môže úspešne uplatniť sťažovateľ vtedy, ak medzi namietaným postupom alebo rozhodnutím porušovateľa existuje príčinná súvislosť vo vzťahu k osobe sťažovateľa. Takýto vzťah typicky neexistuje vtedy, ak sťažovateľ nie je účastníkom alebo stranou napadnutého konania, resp. rozhodnutia. Rovnako je ústavným súdom ustálené, že domáhať sa ochrany základných práv na ústavnom súde môže fyzická osoba alebo právnická osoba len v záujme ochrany svojich základných práv alebo slobôd, čo v zásade znamená, že v procesoch predchádzajúcich konaniu o ústavnej sťažnosti bol sťažovateľ ich účastníkom alebo stranou.

26. Z uvedených dôvodov napadnutý postup a rozhodnutie krajského súdu nemohlo zasiahnuť do označených práv sťažovateľky, pretože nebola účastníčkou napadnutého konania, a teda v tejto časti ústavný súd rozhodol o odmietnutí ústavnej sťažnosti z dôvodu

jej podania zjavne neoprávnenou osobou podľa § 56 ods. 2 písm. e) zákona o ústavnom súde.

III.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozhodnutím dovolacieho súdu

27. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08), a preto ich namietané porušenie možno preskúmavať spoločne.

28. Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (m. m. III. ÚS 209/04).

29. Sťažovateľka namieta, že dovolací súd vydaním napadnutého rozhodnutia porušil jej právo na spravodlivý proces, pretože sa vecne jej dovolaním nezaoberal, ale odmietol ho ako podané neoprávnenou osobou.

30. Ústavný súd sa na účely posúdenia uvedených námietok sťažovateľky oboznámil s obsahom napadnutého rozhodnutia, a to v časti, ktorou bolo dovolanie sťažovateľky odmietnuté.

31. Najvyšší súd uviedol, že prípustnosť dovolania má všeobecne stránku objektívnu a subjektívnu. Objektívna stránka sa vzťahuje na vecný aspekt prípustnosti dovolania, t. j. či rozhodnutie, proti ktorému smeruje, má znaky rozhodnutia, proti ktorému zákon pripúšťa podanie dovolania. Subjektívna stránka prípustnosti dovolania zohľadňuje osobný aspekt osoby, ktorá dovolanie podala. Objektívnu stránku prípustnosti dovolania možno riešiť až po tom, ako súd ustáli, že dovolanie je subjektívne prípustné. Ak dovolanie nebolo podané subjektom na to oprávneným, súd neposúdi prípustnosť dovolania z vecnej stránky. V prípade sťažovateľky ako dovolateľky najvyšší súd ustálil, že jednak nebola procesne stranou konania pred odvolacím súdom a z dôvodu smrti žalobcu jej nevznikol ani nárok na vstup do konania ako jeho právny nástupca. Predmetom konania pred odvolacím súdom bol nárok vyplývajúci z ochrany osobnosti a nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá zásahom do práv na ochranu osobnosti žalobcovi vznikla. Smrťou osoby uplatňujúcej tieto práva zaniklo jej procesné postavenie účastníka konania, pričom z povahy tohto práva ako práva spätého s osobou žalobcu vyplýva, že neprešlo na jeho právneho zástupcu. Uvedený záver najvyšší súd podporil aj judikátom R 53/1996: „Právo na ochranu osobnosti je právo osobnej povahy, ktoré zaniká smrťou fyzickej osoby a neprechádza na dedičov. Preto ak žalobca v priebehu konania zomrie, súd konanie zastaví podľa § 107 ods. 1 O. s. p. Osobám uvedeným v ustanovení § 15 O. z. vzniká originálne právo na ochranu osobnosti smrťou fyzickej osoby, do práv ktorej bolo zasiahnuté.“

32. Ústavný súd konštatuje, že tento záver najvyššieho súdu je legitímny, rozhodnutie v napadnutej časti nemožno považovať za arbitrárne, resp. nedostatočne odôvodnené a korešponduje s ustálenou súdnou praxou (porovnaj uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 116/1996 z 24. júna 1997, uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 194/2008 z 25. septembra 2008).

33. Sťažovateľka napadla postup a rozhodnutie dovolacieho súdu z dôvodu, že podaným dovolaním sa domáhala prieskumu rozhodnutia odvolacieho súdu o trovách konania, ktoré podľa jej názoru je majetkovým právom a dovolací súd ju v tejto časti konania mal pripustiť ako právneho nástupcu žalobcu, pretože v prípade majetkových práv

procesné nástupníctvo patrí právnenému nástupcovi účastníka konania, v tomto prípade dedičovi. Ústavný súd k tomuto uvádza, že rozhodovanie o trovách konania je akcesorické k tzv. hlavnému žalovanému nároku a je ním podmienené. V prípade, ak sa v konaní o veci samej vyskytne neodstrániteľný nedostatok podmienky konania, ktorá má za následok nemožnosť pokračovať v konaní o veci samej, vzhľadom na podmienenosť rozhodovania o trovách konania konaním o veci samej nemožno pripustiť možnosť pokračovania v konaní iba v časti týkajúcej sa trov konania. Tento záver možno aplikovať aj na prípad sťažovateľky, keďže sa domáhala vstupu do konania, v ktorom jej procesné nástupníctvo vzhľadom na charakter uplatneného nároku nesvedčalo.

34. Sťažovateľka poukazovala aj na špecifickosť svojho prípadu (strata procesnej subjektivity žalobcu po vynesení rozsudku odvolacieho súdu), čo dovolací súd nezohľadnil a postupoval prísne formalisticky. Namietala porušenie základných princípov zakotvených v Civilnom sporovom poriadku, najmä princíp rovnosti sporových strán, výkladový princíp, princíp použiteľnosti analógie a dotvárania práva súdom. Ústavný súd konštatuje, že aplikácia uvedených princípov na konkrétny prípad nemôže ísť proti doslovnému zneniu zákona (čl. 3 ods. 2 CSP). Princíp použiteľnosti analógie a dotvárania práva možno aplikovať, ak právna norma neobsahuje ustanovenie, podľa ktorého možno postupovať. V prípade sťažovateľky takáto situácia nenastala, pretože jej procesná situácia sa vyriešila podľa konkrétneho ustanovenia právneho predpisu (§ 61 a § 447 CSP), navyše s prihliadnutím na závery súdnej praxe, teda závery najvyššieho súdu ani v tomto ohľade neboli prekvapivé, arbitrárne alebo nepreskúmateľné.

35. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať takú ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného

práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (z novších rozhodnutí napr. I. ÚS 418/2019, ktoré zároveň odkazuje na staršie rozhodnutia I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

36. Ústavný súd preto konštatuje, že napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu nedošlo k porušeniu sťažovateľkinho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre zjavnú neopodstatnenosť.

III.3 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a rozhodnutím dovolacieho súdu

37. Okrem porušenia práva na spravodlivý proces sťažovateľka namieta aj porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote z dôvodu, že najvyšší súd rozhodoval o jej dovolaní viac ako 7 rokov, t. j. od podania dovolania sťažovateľkou 31. augusta 2011 do vydania rozhodnutia dovolacieho súdu 22. novembra 2018.

38. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 116/02, IV. ÚS 637/2013). Ak v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde), pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. I. ÚS 6/03). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva [ďalej len „ESLP“ (pozri

Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. 3. 2009)].

39. Sťažovateľka podala ústavnú sťažnosť na poštovú prepravu 18. marca 2019. O podanom dovolaní rozhodol najvyšší súd vydaním napadnutého uznesenia 22. novembra 2018, ktoré jej bolo doručené 18. januára 2019, keď nadobudlo aj právoplatnosť. V čase podania ústavnej sťažnosti bola sťažovateľkina vec právoplatne rozhodnutá, čím jej právna neistota bola odstránená, preto nemožno ústavnej sťažnosti vyhovieť ani v tejto časti.

40. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru odmietol ako zjavne neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde].

III.4 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru rozhodnutím dovolacieho súdu

41. Sťažovateľka sa domnieva, že najvyšší súd ako dovolací súd zasiahol do jej práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života v zmysle čl. 19 ods. 2 ústavy a čl. 8 ods. 1 dohovoru. Ďalej bližšie nešpecifikuje, akým spôsobom sa tak malo udiť, v jej ústavnej sťažnosti absentuje konkrétne ústavnoprávne zdôvodnenie namietaného porušenia uvedeného práva.

42. Ústava bližšie nedefinuje pojem „súkromný a rodinný život“. Keďže základné práva a slobody podľa ústavy je potrebné vykladať a uplatňovať v zmysle medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách (PL. ÚS 5/93, PL. ÚS 15/98), ústavný súd pri vymedzení obsahu uvedených pojmov prihliadal aj na príslušnú judikatúru ESĽP týkajúcu sa predovšetkým čl. 8 ods. 1 dohovoru (PL. ÚS 10/2008).

43. V zmysle čl. 8 ods. 1 dohovoru je štát povinný jednak zdržať sa akýchkoľvek neoprávnených zásahov do súkromného a rodinného života (Libert v. France, § 40 – § 42), ide teda o negatívny záväzok štátu (Kroon and Others v. the Netherlands, § 31). Na druhej

strane judikatúra EŠLP pri výklade čl. 8 ods. 1 dohovoru vyvodila aj pozitívny záväzok štátu poskytnúť ochranu hodnotám ako súkromie, a to aj vo vzťahoch medzi jednotlivcami navzájom (Evans v. the United Kingdom [GC], § 75).

44. V prejednávanej veci sťažovateľka primárne rozporuje rozhodnutie najvyššieho súdu z dôvodu porušenia práva na spravodlivý proces. Namietané porušenie v tomto ohľade ústavný súd odmietol ako zjavne neopodstatnené (bod 36 tohto uznesenia). Inú argumentáciu, akým spôsobom malo byť zasiahnuté do jej súkromného a rodinného života, sťažovateľka nešpecifikovala. Ústavný súd posúdil možnosť porušenia práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života vo vzťahu k možnému porušeniu práva na spravodlivý proces, čo vyústilo do odmietnutia ústavnej sťažnosti v časti namietaného porušenia práva podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru a čl. 19 ods. 2 ústavy pre jej zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

45. Po odmietnutí ústavnej sťažnosti ako celku už bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v petite jej ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. júna 2020

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu